

v ti zadevi izjembo. Bil je fant vedno le otožen. K žalosti njegovi pridružil pa se je zdaj še silni strah. Bilo je kake dva mesca po smrti Kuljaničevi, ko je zopet pri Blagajčevih v gostiji bivši Ivan sprehajal se z Ivanko po vrtu. Nedolžna ta zabava odvrčevala ga je nekoliko od navadnih tužnih misel in vedrila mu žalostno srce. Ivanko je to posebno veselilo, in da bi ga še na drugi način kratkočasila, nagovorí ga, ko prideta do velikega in zlo globokega ribnjaka kraj vrta, da bi se malo vozila v čolnici, ki je bil ob hrastevi steber h kraji privezan. Ivan jo uboga, odveže čolnič in obedva sedeta va-nj. Mladeneč s krepko roko odrine ladjico od kraja in vrlo vesljà, Ivanka pa si igra šaljivo z drugim veslom, oponašaje delo Ivanovo. Tako prideta do srede ribnjaka, ko se nenadoma Ivanki veslo iz roke zmuzne Hitro se spnè čez obkrajnik čolna, da bi poprijela zopet veslo ladja se zaguglje prevagne z milim klicom na pomoč zvrne se revica v tamne valove ribnjaka. V tem trenutku vrže Ivan veslo od sebe, skoči za deklico in prej ko je popolnoma potonila, poprime jo z levo roko ter kakor dobri plavec jako reže z desnico valove in srečno priplava z njo h kraji, kjer jo rahlo na zeleno tratico položi. Bila je deklica čistò brez zavesti kakor mrtva. Viditi njeno snežno-bledo žalno obličje, zaprte oči, razpušene lasé in belo obleko, mislil bi človek, da ima pred seboj sliko kake spijoče povodne Vile, o katerih naš narod priča, da imajo v rekah in jezerih domovine naše domovja svoje; al preplašeni Ivan ni utegnil muditi se pri tacih priličjih. Sam bolj mrtev ko živ od umornega plavanja in strahú imel je komaj moči, zagnati mili klic na urno pomaganje.

Ako pomislimo, da Ivanka bila je edino dete bogatih roditeljev, ki so jo neizmerno ljubili, moremo si misliti strah, ki je njih in vse ostale prebivavce gradú prešinil o milem klicu na pomoč. Priletivši do ribnjaka vidijo — oj groza in trepet — na pol mrtvo Ivanko; ko pa jim Ivan pové celo dogodbo in ko stariši previdijo, da brez njegove hrabre odvažnosti bila bi deklica gotovo žalostno smrt storila, ga pričnejo radosti jokaje objemati in blagoslovljati Blagajč, gospá in njegova mati, ki je bila ravno ta čas dospela v grad.

Ivanka bila je koj v posteljo prinesena, kjer je sicer kmalo k sebi prišla, al strah sledila je huda groznica. Kočijaž mogel je hipoma v Karlovec po zdravnika, kateri je, pridši in zvedši v čim nesreča obstoji, povedal, da groznica sicer bo se še nekaterekrat povrnila, al nevarnosti za življenje ni; samo osem do deset dni nikakor ne sme deklica iz postelje.

Ivan moral je po željah Ivankinih priti vsaki dan v grad, in ji, kadar je tú bil, edino le on streči, kar je fant se vé da srčno rad storil. Blagajč in gospá sta ga tudi neskončno rada vidila pri sebi, ker sta vidila, da jima je njuno ediniče rešil očividne smrti. Da pa se je blagi mladeneč tudi Ivanki vedno bolj prikupoval, ki je vidila, kako tužno in skrbljivo čuje poleg nje postelje, kdo se bo temu čudil?

Krepka in zdrava narava, in k temu skrbna postrežljivost vzajemno je pripomogla, da se je Ivanka v osmih dneh na občo radost vseh svojih ljubih zopet vzdignila iz postelje. Oživela je na novo in radovala se življenja. Al čudno! Ivana nasprotno polastila se je odslej zopet prejšna žalost, akoravno je bila zdaj bolj tiha in skrivna. Silil se je sicer, da bi zatajil svojo tugo in se je pri vsaki priliki obnašal veselega in brezskrbnega, kakor je bil nekdan pred smrtjo svojega milega očeta; al težko zavito je tužno srce v veselo obleko. Tudi njemu ni šlo to po volji. Ker je imel v raznih ukih dober temelj, prišel je na novo marljivo nadaljevati učenje se posebno o časih, ko mu je žalost najhuje

stiskala srce; — pridno podpiral je ljubljeno mater pri gospodarstvu; pogostoma šel je tudi s starim hlapcom Markom Čordičem, vodši s saboj svoja dobra pseta Sokola in Vidro v bližnjo goro na lov, — al zastonj, vse to ni bilo v stanu razvedriti mu popolnoma duha.

Dogodilo se je mnogokrat, da se je — bivši na samem — zamislil in težko zdihoval. Vedro lice njegovo takrat vselej preoblačila je neka skrivna tuga, — pa, kakor da iz gostih oblakov posije naenkrat solnce milo — razvedril se mu je zopet za kak trenutek obraz, ter je kakor navdušen pričel nekaj tiho izpred sebe šepetati. Al to trpelo vselej je le kratek čas; — zopet vrnil se je tužen h knjigam, k pregledovanju gospodarstva ali za sledom zveri v šumo. — Treba nam je tudi tega omeniti, da je Ivan sèm en čas bolj redko ko prej obiskoval milo družinico Blagajčevo, in kadar je to storil, bilo mu je vselej nekako tesno pri srcu, se posebno pa takrat, ko se je sprehajal po vrtu z Ivanko. Tudi ona bila se je poslednji čas zlo spremenila. Nista se kakor odkritosrčna prijatla šalila in radovala več, ko prej; tihotno sprehajala sta se po gredicah vrta, ne vedši, o čem bi govorila, s čem se kratkočasila. Ivanka sicer se je silila, da bi bila vesela kakor prejšne čase, mnogokrat pričela je peti kako mično narodsko pesmico, al beseda zaprla se ji je sred grla. Ravno tako tudi Ivan ni vedel o čem govoriti, bi se li šalil prosto in brezskrbno z Ivanko kakor nekdan ali kaj, — z eno besedo: jezik jima je bil v verigah Ako sta bila skupaj, želela sta biti ločena, ločena pa zopet hrepenela sta po snidenju. Ivanu je med najglobokejšim učenjem pogostoma predstavljala se mila slika Ivanke, ter nikakor si je ni mogel zbiti iz glave; ravno tako pa je tudi Ivanka, kadar je sedé poleg matere svoje šivala ali predla — kar o taistem času še ni bilo sramotno za naše gospodične in gospé — spominjala se neprestano Ivana, in takrat se ji je vselej nenadoma odtrgala nit ter je — tiho zdihnula. Pa kaj da na dolgo in široko popisujem in pripovedujem ono, kar se prav v kratkem povedati more. Si li, mili bravec, opazoval kadaj, kako se populjak rožice o poletnem času, napojen z jutranjo roso enako s svitlimi biseri okinčan, urno razvija, kakor hitro ga obsijejo prvi topli žarki jutranjega sonca? Ako si to vidil, tedaj ni treba, da ti drugo povem, kakor da je ravno tako v nedolžnih mladih srcih Ivana in Ivanke poprejšno nagnjenje otroško in privrženost bratovska spremenila zdaj se v oni neizrekljivo gorko-sladki čut, ki ga ljudje zovejo silno moč prve nedolžne ljubezni.

Materi sicer niste vedile, kaki občutki prevzeli so srca njihovih otrok; opazile ste pač nad njima neko spremembo, al to ste imele za naravni posledek njihovih let, kajti je bil dovršil pred kratkem Ivan sedemnajsto, Ivanka pa petnajsto leto, čas, v katerem slično pri mladih ljudéh popolnoma prenehajo otročje igre. Kar pa se Blagajča tiče, on pač ni imel časa pečati se s kakim psihologičnim duhtanjem. Poznan kakor velik spoštovavec Napoleona bil je zastran tega imenovan v svojem okrogu za „maire“ (sodnika) ter je v velike opravila zamrežen mnogo časa potratil zunaj doma.

To vse se je dogodilo do onega časa, o katerem smo pričeli mi to pripoved. (Dal. prih.)

Deželni zbori.

Deželni zbor krajnski.

V deželnem zboru preteklega tedna so bile sledeče obravnave:

Gosp. dr. Toman je zastran porotnic (porotnih sodb, to je, tistih sodb, pri katerih prisežni možje izrekajo: ali je zatoženec kriv ali ne) izročil gospod

predsedniku vprašanje, namenjeno sl. vladi, s tem-le slovenskim pismom:

„Pri mnogih priložnostih v sejah državnega zbora je državna vlada obljubila, da bode zastran vpeljave porotnic (Schwurgerichte) poprašala deželne zборе.

Posebno se je izreklo ministerstvo pravosodja v tem smislu v sejah 2. julija 1861 in 2. maja 1862.

Nadalje je obljubilo tudi imenovano ministerstvo prihodnjemu državnemu zboru predložiti kazenski red, kateri se ima opirati na sklepe deželnih zborov zastran porotnic.

Nova uravnava kazenskega sodništva po ustavnih vodilih je silno važna in potrebna.

Da bode se mogel v prihodnjem državnem zboru posvetovati kazenski red, in tudi, da se ne odlašaja vpeljave porotnic, se imajo popred odločiti deželni zbori zastran potrebe porotnic.

Posled vladnih obljub je bilo pričakovati, da bode vlada vprašanje porotnice zadevajoče deželnim zborom predložila.

Ko se pri nas dozda to ni zgodilo, stavimo v skrb, da bi deželnemu zboru gledé mnogih opravil odmerjeni kratki čas ne pretekel, preden da pride imenovana predloga, sledeče vprašanje na slavno namestništvo vladno:

Kdaj se bode kranjskemu zboru od državne vlade podala predloga o tem, ali se imajo porotnice vpeljati ali ne?

V Ljubljani 18. januarja 1863.

Dr. Lovro Toman.	Anton baron Zois.
Dr. J. Bleiweis.	Joan Toman, dekan.
Miroslav Vilhar.	M. Koren.
Jože Zagorc.	C. žl. Wurzbach.
Dr. Jože Suppan.	Gustav grof Auersperg.
France Langer.	Mulley.
Nace Klemenčič.	Obreza.
Lokar.	Mihael Zois.
Janez Kozler.	Jožef Rudež.

Pričujoči gospod c. kr. deželni poglavar baron Schloissnigg je obljubil, da na to odgovori v eni prihodnjih sej.

Današnja seja 22. januarja se je začela s predlogom deželnega odbora, da se krajnska dežela, ktera več in bolje nornišnico potrebuje, po gotovih pogojih združi s štajarsko. Gosp. dr. Zupan, kot referent te stvari, je potrebo nornišnice in združenja s štajarsko tako živo opisal in tako temeljito dokazal, da je bila reč jasna kot beli dan. Povedal je, da polovica 5. milodarne državne loterije z blizo 135.000 gld. je namenjena združeni nornišnici štajarski, krajnski in koroški, — da pa Korošci si hočejo svojo nornišnico napraviti in je tedaj zavoljo boljše naprave in manjših stroških želeli saj zedinjenje s Štajarci; ali bojo ti hotli se združiti z nami, bo določil zbor ondašnji. Dr. Bleiweis podpira svojega predgovornika in nasvetuje, naj deželni zbor sklone prvič: da se priznava potreba nove nornišnice, drugič, da krajnska se pridruži štajarski, če bode mogoče, in tretjič, naj se deželni odbor pooblasti z dognanjem te reči. Vsi trije predlogi so obveljali s dostavkom Krommerjevimi, da peterim pogojem, ki jih je osnoval deželni odbor, se dostavi še ta, da vsi pogoji med krajnskimi in štajarskim zborom še le tedaj obveljajo, ko jih deželni zbor potrdi. Zastran odstavka, ki po nasvetu deželnega odbora nasvetuje, da saj en zdravnik pa dovelj služabnikov v nornišnici (štajarski) mora znati slovenski jezik, in da se pri podeljevanju služb sekundarjem gleda tudi na Krajnca, ako se oglasi za tako službo, se je vnela živa pravda, ktere so se udeležili gospodje Brolih, Toman, Dežman, Zupan, Bleiweis; v enem oddelku je obveljal načrt deželnega odbora, v drugem premenek Dežmanov.

Odsek, kteremu je v pretres izročena osnova nove občinske postave, je postavil deželnemu zboru dvoje vprašanj, ker le potem, ko zbor reši to dvoje, more odsek nadaljevati svoje delo. Te vprašanja ste: 1) ali imajo veliki posestniki ostati v srenjski zvezi ali pa samosvojni biti, in 2) ali se ima med krajno občino ali srenjo in pa med deželni zbor še vtakniti viša (kantonska) občina.

Prvo vprašanje je bilo po nasvetu g. barona Apfalterna, kot poročnika odsekovega, in pa gosp. žl. dr. Wurzbacha, kmalo v zadovoljnost vsega zbora rešeno; radnostno je bil sprejet glas, da veliki posestniki (grajšaki in drugi veliki zemljaci) se nočejo ločiti od manjših.

Drugo vprašanje pa, ki se je odložilo za drugo sejo po predlogu gosp. grofa Gust. Auersperga, je izbudilo dalje pomenke. Prostor nam ne pripušča, povedati vse.

Gosp. baron Apfalter je obširno razložil, da je odsek to reč na vse strani pretehtoval, — da se je težko odrekel viši županiji, ki stoji nad več soseskami, pa ko je vidil, da §. 18 državne postave ne dopušča viši županiji toliko oblasti, da bi vredna bila velikih stroškov (kakih 30.000 gold. na leto), je za zdaj odstopil od te višje županije, dokler nam skušnje družih dežel ne kažejo, da se jih tudi mi poprimemo. — Gosp. Mulej je govoril za potrebo višje županije, g. Derbič jo je odbijal; g. Zagorc (v slovenskem jeziku) zagovarja tisto osnovo srenj (ali gmajn), ki je bila leta 1817 in pozneje na Krajnskem, ko je pod velikim županom, ki se je „oberrichter“ imenoval, stalo več podžupanov, kterim se je „unterrichter“ reklo; varovale pa naj bi se vsaki soseski pravice do njenega lastnega premoženja; dostavil je poslednjič željo, da bi se v zboru v domačem (slovenskem) jeziku razgovarjalo. — Gosp. dr. Toman je v iskrenem govoru pretresal prednosti velike ali kantonske občine in našteval na drobno prid, ki more iz nje izvirati; odbijal je mnoge neveljavne ugovore zoper to varuško samostojne srenje, pa tudi ni oči zatiskoval temu, kar po sedanji postavi veljavo jemlje kantonski srenji, in se na posled složil z odborovim predlogom, da naj skušnja govori v družih deželah, in če bojo kaj prida take srenje, osnovane po §. 18 državne postave, nam ni pot zaprta do njih. — Potem je gosp. baron Apfalter še enkrat z govorno besedo pretresel vse, kar se je za in proti viši občini govorilo, in glasovanje potem je z veliko večino potrdilo predlog, da za zdaj odložimo tako imenovane kantonske občine, pa skusimo ustanoviti, kolikor mogoče, velike občine, da bojo imele kaj moči in veljave v sebi.

Deželni zbor koroški.

Iz Celovca. g. — Vem, da Vam bodo že pomenki krajnskega deželnega zbora polnili predalčke; vendar „Novice“, ki so organ vseh slovenskih krajev, bojo svojim bravcom vstregle, če jim tudi iz koroškega zbora kaj povejo. Važneje pomenke prve in druge seje je že „Slovenski Prijatelj“ nesel po belem svetu; narisal bom toraj le nekatere črtice naslednjih sej.

V 3. seji izvestuje dr. Burger o posušenju otiškega blata ali močvirja. Tudi Celovčani so imeli nekdanj svoje močvirje, ali kakor Ljubljancan je pravite, „mah“, dobro uro hoda dolgo in široko, med Vetrinjem, Zakamnom, Otičami in jezerom. Svoje dni, ko je bilo še širje in dalje, so ondi, kakor pravljica pripoveduje, tistega „lintverna“ ubili, kterega celovško mesto v spomin nekdanje hrabrosti v svojem grbu ter v skalnati podobi sred velikega trga ima; še ni dolgo, kar so po tem blatu gazili celovski purgarski lovci z visokimi skor-

njami do sedala in so namesti strahovitih zmajev streljali race, korimprate in včasih še ktereplašljivega zajčka. Kjer so nekdanj v prostornih mlakah neštivilne žabe ragljale in se je uboga živina pogrezovala in parila na solncu, je že čez in čez prav lepo polje in utegne sčasoma še rodovitneje biti. O tem nekdanjem blatu, sedaj pa mastnem polji, izvestuje dr. Burger deželnemu zboru ter naznanja storjene dela in stroške za posušenje omenjenega močvirja; po izvestji le nekatere črtice povzamem, da se razglasijo. Koroška kmetijska družba je že leta 1827 sprožila posušenje otiškega blata. Žlahni g. Tadej Reyer podari leta 1836 v ta namen 3000 gld. in leta 1844 spet 3000 gld., ki so do leta 1852 z obrestjo narastli na 11.045 gld. 72 kr. a. v. Koroški poprejšni deželni stanovi so že pred obljubili v ta namen 14.700 gld. posoditi s pogodbo, da bi se jim ta kapital v 20 letih po dovršenem delu s 4% obresti od 16 let povrnil; dodali so še 524 gld. za jez, kateri se ima pri jezernem ustji napraviti. Še le leta 1852 se je izmotala ta zadeva, da so se mogli lotiti dela; al kmali so pošli nabrati denarji in deželna kasa je še morala posoditi 10.706 gld. 17 kr. S tem denarjem so Vajnkerti skopali poldrugo uro dolgo, ravno, globoko strugo, da se vsa močvirska mokrota odtekati more; odkupili so mlin na Spih, da so strugo predjali in odškodovali so še drugega mlinarja za stroške, ki mu jih je nižja struga prizadajala. Sedaj je še ostalo okoli 200 oralov močvirnega sveta okraj jezera.

Deželni zbor sklene, da morajo bližnje soseske, katerim v prid se je blato posušilo, iz deželne kase prejeti posojilo do leta 1877 poplačati, to je, 14.700 gold. s 4% obresti od 16 let, — 10.706 gold. 17 kr. in 524 gold. pa brez obresti. Pozneje bo se še le posvetovalo, ali se dá in splača močvirje okoli jezera posušiti.

Ko dr. Burger svoje izvestje do konca prebere, zahteva, naj bi deželni zbor to zadevo kar precej v pretres vzel ter v hipu dognal. O tej priliki se uname daljša razprava. Nekteri poslanci tirjajo, naj se jim imenitneje izvestja en dan pred posvetovanjem naznajo ter v pregled dajo. Drugi se temu upirajo zavoljo prevelikih stroškov. Gospod Einšpieler pa jim ponudi nasvèt, kako bi se dalo obema strankama vstreči. Nasvetuje, naj se važnejši predlogi najpred tiskajo v tolikih iztisih, da zadostijo prejemnikom celovških novin in jih ostane še 200 deželnemu zboru v porabo. Ko pridejo tiskani predlogi v posvèt, se priložijo stenografičnim protokolom kot doklade in vse gre brez stroškov in zamude. Pa ta nasvèt ni dobil podpore, torej ni zmogel.

Zoper volitev nekega poslanca se pritoži c. kr. volivni komisar, ki je bil ob enem sam kandidat, da ob volitvi ni šlo vse po postavnem redu in da jih je za unega kandidata več glasovalo, ki niso imeli pravice. — Poslanec dr. Stieger v daljšem govoru razloži, da se deželni zbor ne more vtikati v presojo, kdo ima pravico do volitve. Naj se dotični volivci sami potegnejo za svoje pravice. Voljenega poslanca so brez ugovora sprejeli v deželni zbor.

V 6. seji so sklenili kot deželno postavo: „gospodar plača za svojega bolnega posla, če se v bolnišnico vzame, vse stroške za postrežbo prvih 14 dni.“ Pred so plačevali za 28 dni.

Dalje neki poslanec predloži nasvèt: Naj se osnuje deželna postava, ktera določuje plačo in druge dohodke ljudskih učencikov in učiteljskih pomočnikov in kako naj se dohodki razdelijo in pobirajo, da bi bilo sedanjim razmeram primerno. Več poslancov je podpisalo ta nasvèt, da je zmogel.

V 7. seji gosp. Einšpieler obširneje razjasni svoj nasvèt, naj se izvoli izbor, kateri naj prevdarja, kako bi se dalo v okom priti tegobam, ktere po servitutni

odvezi tarejo mnogotere deželane. Dalje tirja g. E., naj visoki zbor izreče, da morajo uradniki, zdravniki in strežaji v bolnišnici, ki z bolniki v dotiko pridejo, obeh deželnih jezikov zmožni biti. Oba predloga se podasta odboru v presojo.

V 8. seji nasvetuje g. E., naj deželni zbor podá prošnjo ali peticijo do visokega ministerstva, da bi se tiskarska postava, ktera je že davno obljubljena, kmali razglasila.

Krška tržna soseska prosi deželni zbor, naj privoli v prodajo ene hiše in dveh obligacij, da poplačajo dolg in stroške za šolsko hišo. Prodajo hiše dovoli, obligacij prodati pa deželni zbor ali prav za prav le deželni odbor ne pripusti. Dva poslanca g. Steiner in Einšpieler se potegneta za srenjsko samopravje (autonomijo); al zoper večino njune misli niso obveljale.

Kakor v državnem zboru je tudi pri nas mogočna stranka, ktera gospoduje. Bog ne daj, da bi se kdo predrznil, kaj zoper njo govoriti; zameril bi se ji na večne čase, to je, za vès čas, dokler bo deželni zbor sedel.

Dopisi.

Iz Zagreba.

H godu blagorodnega gospoda

Ivana Macuna,

gimnazijalnega profesorja, (27. januarja).

Pevaj lira, da se glas odmeva,
Pevaj slava vrlemu rojaku,
Domoljubi pojte korenjaku,
Srce naše naj mu danes peva!

Razodeva ono neprestane želje,
Dolgo v sebi jih že odgojiva,
Biže vedno, nikdar ne počiva,
Danes jih pa glasno razodene:

Naj Vas Bog še dolgo nam ohrani,
Naj spolnuje srčne želje Vaše,
Želje Vaše saj so tudi naše,

Zla vsega naj Vas vedno brani,
Mati Slava naj Vas v krilo dene,
Venc zasluge nikdar Vam ne zvene!

Lud. Tomšić.

Iz Gorice. V naši čitavnici bodo 27. januarja, 3. in 16. februarja veselice s plesom in 8. februarja veliki ples. Začetek je vsakikrat ob 8. uri zvečer.

Odbor slovenske čitavnice v Gorici.

Maribor 25. jan. Prihodnjo nedeljo, 1. februarja, bode v naši čitavnici ob 6. na večer „beseda.“ Gospod dnarničar položi račune zadnjega poletja. Vsi častiti udje in prijatli naše čitavnice se spodobno vabijo v prav obilnem številu se te slovesnosti udeležiti. Od oktobra sem smo obhajali v naši čitavnici šest večih „besed.“ Prva je bila posvečena spominu našega očeta zdaj v Bogu pokojnega kneza in vladika Antona Martina. In res lepšega spomenika bi čitavnica svojemu visokemu soudu ne bila mogla postaviti, kakor so ga prečastiti govornik s svojim govorom postavili v imenu čitavničnem. Tudi druge besede so bile več manj važne. Vsaka je nam podala kaj podučljivega bodisi v bolj resnobni ali pa bolj šaljivi obleki. Zadnji dan preteklega leta je bila tombola kakor tudi zadnjo nedeljo. Smemo ponosno reči, da živimo, da krepko živimo — da napredujemo.

Maribor 24. jan. — Na naši gimnazii smo od prihodnjega polletja z slovenščino za trohico na boljšem. Visoko c. k. namestništvo v Gradcu je predlog jednega slovenskega učitelja, kterepla je tudi gospod ravnatelj podpiral, da se v prvih dveh razredih slovenščina po 3 ure na teden uči, odobrila s tem, da se učenci z ukom ne presilijo. Sopot zrno do zrna. Čeravno smo še jako deleč od pogače, pa Slovenec je zmeren v svojih željah